

Rezime Izvještaja guvernera – februar-mart 2018.

Ažurirano: 14. 06. 2018. godine

U Izvještaju guvernera za februar i mart 2018. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2018. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2018. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u februaru i martu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2018. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata realna stopa rasta BDP-a Crne Gore, na osnovu kvartalnih procjena u 2017. godini, iznosi 4,4%. Rast je ostvaren u sva četiri kvartala 2017. godine u odnosu na isti period 2016. godine i to 3,1%, 5,2%, 4,7% i 4,0%, respektivno.

Cijene su u martu 2018. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,2%, dok je godišnja stopa inflacije u martu iznosila 2,9%.

U prva tri mjeseca 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 39%. Rast proizvodnje zabilježen je u sektorima snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (82,6%) i sektoru prerađivačke industrije (17%), dok je u sektoru vađenja rude i kamena zabilježen pad (-20,2%). Broj dolazaka turista u kolektivnom smještaju, u prva tri mjeseca 2018. godine, veći je za 28,7% u odnosu na isti period 2017. godine, dok je rast noćenja iznosio 11,9%.

Prema preliminarnim podacima Monstata, u vazдушnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prva tri mjeseca 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 18,8%, dok je prevoz robe smanjen za 1,1%. U istom periodu smanjen je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 12%, a prevoz robe za 21,4%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,1%, a prevoz robe za 2% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prva tri mjeseca 2018. godine, proizvedeno ukupno 13.475 m³ šumskih sortimenata, što je za 36,2% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prva tri mjeseca 2018. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 46,8% i rast efektivnih časova rada od 29,1% u odnosu na isti period 2017. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u martu 2018. godine iznosio je 181.260 lica, što je za 1,2% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,8% u odnosu na mart 2017. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u martu 2018. godine iznosio 46.979, što predstavlja pad od 1,1% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 11,2% u odnosu na mart 2017. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune, na dan 31.03.2018. godine bio je 43.524 od kojih je 13.161 ili 30,24% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je zabilježio rast od 0,59%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju marta 2018. godine iznosio 576,9 miliona eura, i bio je za veći za 2,32% na mjesečnom nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31.03.2018. godine (13.161) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 2.384 privredna subjekta čija blokada je iznosila 39.055.953,54 eura što čini 6,77% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 10.777 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 537.841.419,54 eura, što čini 93,23% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata. Koncentracija duga na dan 31.03.2018. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,08% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata) odnosilo 15,67% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 36,95% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.130,2 miliona eura na kraju marta 2018. godine, i bila je 0,1% manja u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju marta 2018. godine iznosili 2.754,2 miliona eura i ostvarili rast od 2,3% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na mart prethodne godine bili viši za 9,9%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 78,4% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u martu 2018. godine iznosili su 3.239,9 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 0,1%, dok u odnosu na mart 2017. godine bilježe rast od 13,4%. Ukupan kapital banaka na kraju marta 2018. godine iznosio je 496,9 miliona eura, i viši je u odnosu na prethodni mjesec za 0,4%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine viši za 0,4%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u martu iznosili su 217,3 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 18,8%, dok u odnosu na mart 2017. godine bilježe pad od 26,3%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju marta 2018. godine iznosili su 200,4 miliona eura i

činili su 7,3% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 1,5%, dok su na godišnjem nivou bili niži za 19,3%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju martu 2018. godine iznosila je 6,70%, i bila je manja za 0,05 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj marta 2017. godine zabilježila pad od 0,51 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u martu 2018. godine iznosila je 7,05%, što predstavlja pad od 0,02 p.p. na mjesečnom nivou,

odnosno rast od 0,68 p.p. u odnosu na mart 2017. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,65% na kraju marta 2018. godine i na istom je nivou kao i na kraju prethodnog mjeseca, dok je u odnosu kraj marta 2017. godine ostvarila pad od 0,24 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 237,1 milion eura na kraju marta 2018. godine, i bilježi pad od 2,5 miliona eura ili 1% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine manja za 30,6 miliona eura ili 11,4%. Tokom marta 2018. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 52,2%, dok je na računima Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 47,8%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 18,4 miliona eura u periodu januar-mart 2018. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (84,1%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (15,9%).

U martu 2018. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,4 miliona eura kroz 293 transakcije. Ostvareni promet bio je za 9,2% viši nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.03.2018. godine iznosila je 2.935,3 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 4,9%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju marta 2018. godine bila 10.087,99 indeksnih poena, bilježi pad od 1,2% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Indeks MNSE10 iznosio je 782,68 indeksnih poena i bilježi rast od 0,7% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u martu 2018. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 33,6 miliona eura ili 0,8% godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u martu 2018. iznosili su 138,8 miliona eura ili 3,2% godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za mart niže za 5,4%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u martu 2017. godine, ostvaren je rast od 2,7%. Izdaci budžeta iznosili su 172,4 miliona eura ili 3,9% godišnjeg BDP-a, što je za 3,6% više u odnosu na mart prethodne godine, a u odnosu na plan za 18,3%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2018. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.665,3 miliona eura ili 60,6% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 59% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u februaru i martu.

U februaru i martu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na sastanku sa novoimenovanom predstavicom Evropske komisije za poglavlje 4 – Sloboda kretanja

kapitala i pogavlje 24 – Pravda sloboda i bezbjednost. Ostvareno je učešće i na sastanku sa predstavnicima Evropske centralne banke povodom godišnje ocjene Programa ekonomskih reformi Crne Gore 2018-2020. Na zahtjev Kabineta predsjednika Vlade Crne Gore, dostavljeni su odgovori na dodatna pitanja Evropske komisije vezano za mjeru 9 iz PER-a 2018-2020. Ostvareno je učešće na sastanku sa predstavnicima Evropske komisije, kao i predstavnicima Delegacije EU u Crnoj Gori; sastanak je održan povodom ocjena statusa implementacije preporuke EK sa sastanka Ministarskog dijaloga sa zemljama kandidatima vezano za rješavanje problema loših kredita. Na zahtjev Delegaciji EU u Crnoj Gori, povodom pripreme Izvještaja EK o napretku Crne Gore, dostavljene su inovirane informacije iz nadležnosti CBCG o usvajanju nove regulative i važnijim aktivnostima ostvarenim u periodu od 15. januara do 15. marta o.g. u okviru poglavlja 4 i poglavlja 9. Realizovana je ekspertska misija *TAIEX* na temu implementacije sistema direktnog izvještavanja u oblasti statistike platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije, u saradnji sa ekspertima HNB i u organizaciji CBCG.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.